

Juan Kruz Lakasta

«Euskalerria Irratia ikur bihurtu da euskalzaleentzat eta euskararen aurkakoentzat»

Buru argia. Iruñerriko Euskalerria Irratiko abiadura handiko mingain zorrotza. Aktualitatearen aldi bereko interpretea. Intsumiso bokaziozkoa. Umorezale amorratua. Juan Kruz Lakasta kazetari poliedriko eta multimedia, serio demonio ari da lanean denboraldi berriaren hasmentan.

REYES ILINTXETA

Argazkiak: Dani Blanco

Zein izan zen zure lehen kontaktua irratiarekin?

Erreferentziei doakienez nahiko eklektikoa izan naiz. Edo desorekatua, nondik begiratzeko zaion. Asko gustatzen zitzaidan Don Goyo haurrentzako saioa, *Microfono infantil* de Radio Requeté de Navarra. Baina baita Eskroto, Tijuana in Blue-ko abeslariak Eguzki Irratian egiten zuena ere, *Inmersión en la alcantarilla*. Edo Jose Manuel Paradak RNEn egiten zuena, *La radio de las sábanas blancas*. Horiek guztiak buruan, 17 urterekin Eguzki Irratian hasi nintzen, eta 10 urte egin nituen han, irratia, umorea eta agitazioa uztartzen. Hango lagunekin hori guztia egiteko modua sortu genuela esan liteke.

Zure lehen lan profesionala prentsa idatzian egin zenuen, baina laster bilakatu zinen "multimedia". Zenbat komunikabidetan ibili zara?

Gehiegitan, agian. Pentsatzekoa da bat baino gehiago nitaz nazkatuta egonen dela. Zer eginen diogu bada. *Euskaldunon Egunkaria* sortu eta urtebetera hasi nintzen han lanean. Garai haietan *Nafarkaria* gehigarrian lehenbiziko zutabeak egiten hasi nintzen. Idaztea, sorkuntza, betidanik gustatu izan zait asko. Baina berehala ohartu nintzen nirea ez zela luze idaztea, ez nintzela fondoko idazlea, liburugilea, baizik eta sprinterra, zutabegilea. Zortzi urte igarota aldatzeko gogoa nuen eta horrela hasi nintzen Euskalerria Irratian, 99an. Handik gutxira telebistan aritzeko

aukera izan nuen. Hiru hilabeteko esperientzia zaila izan zen *Sorginen laratzan* parte hartzea. Eguneroko saioa zen, intentsitate handikoa. Berehala kiskali nintzen eta arantza hori sartuta gelditu zitzaidan, nahiz eta ondoren beste esperientzia gehiago izan telebistan, iritzi emaile eta gidoigile bezala. Ondoren Susana Mujikaren eskutik Euskadi Irratiko *Faktoria* saioko tertulietan hasi nintzen eta gerora Radio Euskadiko solasaldietan ere parte hartu izan dut, eta han jarraituko dut denboraldi berrian ere. Duela bost urte *Diario de Noticiasen* zutabegile hasi nintzen. Esaten da egungo gizartean nortasuna batez ere lanaren inguruan eraikitzen dugula, eta nik kazetari euskalduntzat jotzen nuen neure

Nortasun agiria

1970eko azaroaren 16an Jakan sortua, ama hangoa baitu, eta han bizi izan zen 3 urte bete arte. Orduan Iruñera etorri eta hemen bizi da egun. Udal Ikastolan, Irubide institutuan eta EHUn ikasi ondoren kazetari lanetan aritu da hainbat komunikabidetan. Gaur egun Euskalerria Irratiko esataria da, goizeko *Pasahitza* saio-ko arduradunetako bat, eta Osasunaren futbol partiden narratzailea. Horretaz gain, *Diario de Noticiasen* zutabegilea da eta *Berriako* kolaboratzailea *Serio Demonio* tartean, besteak beste.

SERIO DEMONIO. Making Of

...Gizarte kontuak... Gipuzkoako Diputazioa...
..Barcina... Hauteskundeak... Bilboko metroa...
Ekonomia... PSN... EAJ-ren jarrera... Bildu...
..Atzo irakurri nuen...

Nik, handitzen naizenean,
bera bezalakoa izan
nahi dut!!!

Berria sortu zenetik Juan Kruz Lakasta kazetariak eta Patxi Huarte 'Zaldieroa' marrazkilariek igandero asteak eman duena zorrotz eta umorez aztertzen dute *Serio Demonio* atalean. "Patxi Huarte aspalditik ezagutzen dut, lehengusinarenean laguna baitzen. Ondoren harremana Eguzki Irratian sakondu genuen. Oso sortzaile berezia da, oso emankorra eta mundutik oso ikuspegi berezia duena eta berarekin moldatzea oso erraza da. Hasiara batean tabernan elkartzen ginen; orain, aldiz, topaketa telefonikoa egiten dugu astean behin. Saiatzen gara pentsamendu kritiko umoristikoa zabaltzen eta geure buruaz barre egiten". Hau da Juan Kruzek esan diguna. Irudian, aldiz, Patxi Huartek Juan Kruzi buruz galdetuta erantzun diguna.

burua. Horregatik proposatu zidatenean gaztelaniaz idaztea nolabaiteko zorabioa sentitu nuen, baina, aldi berean, gaztelania ene ama hizkuntza da eta maite dut. Horrekin ere gozatzen dut. Gaztelaniaz idazten hasi nintzenean oso gauza berezia gertatu zitzaidan senide, lagun, ezagun askorekin. "Kontxo! Egunkarian zure zutabea irakurri dut. Egia da kazetaria zarela", esaten zidaten, ordura arte egiazki kazetaria nintzela sinetsi izan ez balute bezala, euskaraz aritzea egiazki ez aritzea balitz bezala. Euskaldunok bisibilitate arazo handiak dauzkagu. Baina zenbait erdaldun gu ez ikusten ere tematzen dira.

Nola lortzen duzu eguneroko presioari eta erritmo frenetikoari eustea?

Akatsak bertute bilakatuz. Ikasle alferra nintzen, azken orduan ikasten nuena. Gauzak azken unean egiteko joera hori bertutea da gaurkotasanarekin lan egiten duzunean. Bestalde, beti oso dispertsoa izan naiz, atentzioa honetan eta hartan jartzen nuen, baina ezer-

tan denbora gehiegi eman gabe. Eta joera hori ere ongi dator kazetaritzan. Badakizu kazetaritzari buruzko esaera zaharrak zer dioen: denetarik zerbait dakigula, baina deusetaz ez dakigula dena. Akats batetik ez datorren bertuteren bat ere badut. Kazetaritza beti gustatu izan zait asko. Beti izan da nolabaiteko pasioa niretzat. Beno, pentsatzen jarrita, hori ere akatsa izan daiteke. Kazetariok profesionalki zer etorkizun beltza dugun ikusita, kazetaritzarekiko pasioa akats larria da.

Euskalerria Irratian hamabi urte daramazu. Horren bikoitza, hogeita lau, darama irrati honek lizentziarik gabe emititzen.

Nire jarduera profesionalean ardatza da Euskalerria Irratia gaur egun, kuttunena eta identifikaziorik handiena eragiten didana. Hori hala da irrati honek pairatzen duen egoerak oso berezia egiten duelako eta irratia dudalako medio guztien artean gustukoena. Iruditzen zait Euskalerria Irratia badela potentzial ikaragarria duen irrati. Agian akzio-erreakzio dinamika

horretan azken bolada honetan gure indarrak higatu dira eta berpizkunde baten premia larri samarra dugu, baina euskal hiztunen komunitatearentzat ezinbesteko erreferentzia eta elkarren berri izateko tresna garela uste dut. Ezin dugu ahaztu orain arte lortu duguna, sekulakoa baita: gizarte zibilean errotzea, 800 bazkide biltzen duen elkarte, ehundik gora kolaboratzailek osatutako sare guztiz profesionala, batere kobratu gabe lan egiten dutenak, eta honetaz gain baditugu iragarleak eta entzuleak, krisiak krisi fideltasunari eutsi diotenak. Sekulako lorpenak dira. Iaz hasi ginen *on line* emititzen eta orain webgunea birmoldatzen ari gara, zerbitzu are hobea emateko asmoz. Euskalerria Irratia ikur bilakatu da euskalzaleentzat eta euskararen aurka daudenentzat ere bai. Berez duen garrantzia baino handiagoa hartu du Nafarroako agenda politikoan.

Nola ikusten duzu, oro har, komunikabideen egoera?

Gaizki, oso gaizki. Horregatik hasi naiz posta bidezko makrame ikastaro bat egiten, CCCk eskaintzen dituen horietako bat, beste irtenbide profesional bat prestatzeko. Industria birmoldaketa dator kazetaritzara, bere garaian metalgintzara, Euskalduna eta halakoetara heldu zen bezala. Batetik, krisi ekonomiko orokorra dago eta bestetik, komunikabideei soilik doakienez, paradigma krisia, Internetek eragin duena. Gainera hori guztia iritsi da informazioaren merkantilizazioak kazetaritzaren mundua oso ahulduta zuegan, kazetariaren beraren estatua oso higituta zegoenean. Komunikabide tradizionalen artean, egunkariak erortzen lehenak izaten ari dira, baina besteek ere kontuz ibili beharko dute, Internet modu berriak sortzen ari delako telebista ikusteko edo irratia entzuteko, You Tube edo pod-castak direla medio. Jakina, Internetek baditu bere gauza onak, ikaragarri onak. Komunikazio tresnen demokratizazioa ekarri du, horizontaltasuna eta abar.

Umorea

“Niri pentsamendu kritikoa gustatzen zait eta hori jorratzen ahalegintzen naiz. Irudipena dut umorea oso bitarteko egokia dela horretan jarduteko. Zenbait gauza oso serio edo tabu direnak umorearen bitartez ukitzen ahal dituzu. Zeure buruaz barre egitea, eta umoreak edo ironiak ematen dizun distantzia hori oso gomendagarria da”.

Baina Interneteko alternatibak oraindik ez dira gauza komunikabide tradizionalak zuten funtzioa betetzeko. Sare sozialetan-eta, esteka gehienek komunikabide tradizionalen dute sorburua. Komunikabide tradizionalen artean bizirautea lortzen dutenak indartsuenak dira. Eta indartsuenak eskuindarrenak izan ohi dira. *Enpin...*

Zure zutabeetan sarri hitz egiten duzu mugimendu sozialen alde. Zuk zerorrek urtebete kartzelan eman zenuen intsumiso izateagatik. Nolako oroitzapena duzu?

Oso aspaldiko kontuak dira. Duela 20 urtekoak. Ez, ez, duela 25ekoak! Aitona tipulina, *abuelo cebolleta* ematen dut. Azkenean, intsumisioak soldadutzaren antzeko funtzioa bete du gure bizitzetan. Intsumisioaren garai-lagunak soldadutzakoen antzekoak dira: bizitza guztirako lagunak. Eta afaltzeko elkartzen garenean, soldadutzako istorioen orde, espetxeakoak kontatzen ditugu. Tira, kartzela beti da gogorra, kartzelarien agintekeria, krunderia, injustiziak, miseria... Baina gu 40 intsumiso ginen modulu berean, eta oso harro ginen egiten ari ginenaz, eta gainera azkenean partzialki irabazi genuen, armada ez zen desagertu baina soldadutza bai. Beraz, ez zen esperientzia batere traumatikoa izan. Aitzitik, oso aberasgarria izan zen, ederra.

Hemen Iruñerrian gainbehera al dator jarrera inkonformista? Desobedientzia zibilaren azken mohikanoen garaia da?

Socratesek jada esan zuen bere garaikoa inoizko gaztedirik okerrera zela. Ez naiz ni halakoetan hasiko. Estatuak azkenaldian asko gogortu du desobedientzia zibilaren aurkako errepresioa. Orain, duela 25 urte baino askoz gogorragoa da halakoetan jardutea. Esaterako, bi urteko espetxe zigorra eskatu zuten Iruñerria Piztera Goazeko okupentzat, eserialdi baketsua egiteagatik. Orain zailagoa da. Eta are zailagoa izanen da hemendik aurrera, argi

lagunekin euskaraz

interneten ere bai

gure artean euskaraz

mobiletik euskaraz

Noranahi zoazela. Nonahi zaudela. Zure jendearekin. Zure iritzia adierazi nahi duzunean, zeure erara. Euskara zure bizimoduaren osagaia da. Berezkoa duzu. Zu eta zure lagunen artean, zure giroan, **gozatu euskaraz.**

BFA DFB
Bizkaiko Foru Aldundia
Diputación Foral de Bizkaia

GALDE SHORTA

Bertutea?

Irratian, batez ere, jarioa eta etorria.

Akatsa?

Irratian, batez ere, gehiegizko jarioa eta etorria.

Azken urte hauetan poz iturri handiena?

Alabatxoa.

Kezka iturria?

Alabatxoa ere bai. Pertsona bat mundura ekarri eta nahi duzulako ahalik eta hobekien hezi, eta saiatzen zarelako ahal den bitarteko gehien ematen pertsona ona izan dadin, independentea eta kritikoa. Eta hori ez da erraza.

Noizko liburu bat?

Gaztetan Iruñeko Udalaren egile berrientzako saria irabazi nuen pare bat aldiz, eta argitaletxe batek baino gehiagok liburua idazteko proposamena egin zidan. Ipuin-liburu bat idatzi nuen, baina kaxoian sartuta geratu zen. Garai hartako literaturaren Julian Gorospe izan nintzen: sekula gauzatu ez zen promesa. Lehen ere esan dut: idazten sprinterra naiz, zutabegilea, ez dut gaitasunik distantzia luzeagoak betetzeko.

baitago ongizate estatu gutxiago eta estatu polizial gehiago izanen dugula. Ikusi beharko da zer gertatzen den. Marxista klasikoek esanen lukete krisiarekin iraultzarako baldintza objektiboak sortu direla. Baina ez dago horren argi subjektu iraultzailerik ba ote den. Twitterren baten batek Londreseko liskarren kontura bota zuen gazteak kontsumitzaile izateko hazi dituztela eta orain matxinatzen direnean ez dutela eskubideak aldarrikatzeko egiten, baizik eta telebista bat lapurtzeko. Baina bestalde Espainian, M15 mugimendurekin, edo Grezian, leku askotan, oso mugimendu interesgarriak sortzen ari dira. Ni honetan baikor naiz. Ez dut uste azken mohikanoen aurrean gaudenik... Sindrome hori gehiago ematen da euskaltzaleen artean.

Euskararen etorkizuna nola ikusten duzu?

Uste dut tremendismo gehiegi egon dela honen inguruan urtetan eta nago hori aldatzen ari dela eta sortzen ari direla, Interneten batez ere, euskalgintzaren nolabaiteko birfundazioa egiteko, euskaldunok erabiltzen dugun diskurtso soziolinguistikoa berritzeko proposamen berriak. Beti esaten ari gara euskara maite behar dugula desagertzen ari delako, gu garela azken euskaldunak, gu garela azken euskaltza-

leak, gu garela azken irrati euskalduna (hemen Euskalerrria Irratian), gu garela azken mohikanoak... Bistan da gazte jendea erakartze aldera eta belaunaldien artean euskara pizteko horrek ez duela balio inondik inora ere. Diskurtso askoz interesgarriagoak sortzen ari dira funtzionaltasunarekin lotuak, adibidez, eta mezuak gaurkotzea ezinbestekoa da. Bestalde, sententzia daukat arazo bat dagoela, Fermin Etxe goienek esanen lukeen moduan, gaur egungo hiri giroko gazte askorentzat euskara ez da *cool*, ez da *guay*, ez da kaletarra, baizik eta gurasoek eta eskolak inposaturikoa. Etikaren diskurtsoak arazo estetikoak dakartza.

Barcina, Nafarroako lehendakari berria.

Nik esanen nuke Barcina anderea bere lanean, jendaurrean eta irudiari dagokionez, oso ona dela. Baina hori baino gehiago da. Estratega politiko ona ere bada. Politikan sartu zenetik oso garbi eduki du zer nahi zuen eta nola egin nahi zuen aurrera. Batzuen alde eta besteen aurka agintzen du, bereen alde eta besteen aurka. Eta besteok, kontra egin diogunok, ez dugu hori behar bezala ulertu, eta aurrez aurre kontra eginez bera eta bereen aurka, lider karismatikoaren irudi hori dartzeko lagundu diogu. Dena dela, Nafarroan hainbeste urteren ondoren egina gaizto berberen inguruan protestak eta aldarrikapenak egiten jarraitu behar izatea, ez da erraza. ■